

Prokurator Christen Giønge og hans Alkoholforbrug.

Af Postkontrolør *H. Hjorth-Nielsen*, København.

Christen Giønge var f. o. 1699, formentlig i Kragerø (Norge), hvor hans Fader *Jacob Giønge* var Byfoged og Kontrolør. Fra 1714 forestod han, efter hvad han selv udtaler 1725, Faderens Forretninger i et Tidsrum af 5 Aar og kom derpaa i Tjeneste hos Generalfiskal *Truels Smith*, for hvem han gik i Rette baade ved Retterne i København og andre Steder i Landet. Smith erklærede 24. Oktober 1724, at Giønge var „redelig og vittig“ og havde „fornøden Capacité“. Med denne Attest i Haanden søgte Giønge Bevilling som Højesteretsprokurator, men da Justitiarius erklærede, at det vilde være bedst foreløbig kun at give ham Bevilling for Over- og Underretterne, saa man først kunde se, hvad han duede til, maatte han nøjes med 9. Juli 1725 at faa Beskikkelse for alle Over- og Underretter i begge Riger, Højesteret undtagen. Det var kun godt, at man vilde se Tiden an. Kort efter maa han have slaaet sig ned i Køge, thi 1728 ansøgte han om det ledige Borgmesterembede der i Byen og udtalte da, at han havde gaaet den afgaaede Borgmester til Haande i hans Svagelighed og derved faaet god Kendskab til Byens Sager. Han blev ikke Borgmester, og ikke længe efter begyndte Klagerne over

ham at fremkomme. 1. Februar 1731 fik han af Stiftamtmanden Befaling til at antage sig en Sag for Forpagteren paa Ringsted Kloster, *Hans Mikkelsen Tim*, men allerede 9. Marts var denne bleven ked af Giønge, og Stiftamtmanden skrev til Tim, at det stod ham frit for at antage sig en anden privilegeret Prokurator. 26. Januar 1732 tilstillede Stiftamtmanden Giønge en skarp Irettesættelse i Anledning af, at Magistraten i Køge havde beklaget sig over hans Optræden paa en Skiftesession der i Byen 8. Januar s. A. Magistraten havde indsendt en Udskrift af Skifteprotokollen, og Stiftamtmanden kalder paa Grundlag af denne Giønges Opførsel for uanstændig og hans Forhold for aldeles ulovligt. „Thi aldrig har jeg set uanstændigere Procedure af nogen Prokurator, og mindst havde jeg ventet det af Eder. Ja, jeg maatte vel spørge Eder, af hvad Magt eller Myndighed I agerer Fiskal i Køge, samt hvad I med Magistraten og dens Forretninger har at bestille. Jeg befaler Eder derfor hermed at lade slige Daarligheder fare; thi hvis I ikke holder Eder inden Eders egne Grænser og beviser Retten samt Øvrigheden den tilbørlige Lydighed og Ærbødighed, maa I vide, at jeg forestiller Hs. Majestæt Eders Forhold, da I og kan tilskrive Eder selv, hvad derpaa følge vil.“ 22. Januar beklagede Byfogden i Storehedinge sig over et af Giønge produceret Indlæg; men herpaa svarede Stiftamtmanden, at det er Dommerens Pligt selv at hævde Rettens Myndighed. I Aarene 1732—33 blev han gentagne Gange beordret til at udføre Sager for Roskilde Byting, og endnu 17. Oktober 1733 var han i Køge, men kort efter maa han have forladt Byen. 29. Januar 1735 tilholdt Stiftamtmanden ham, der da opholdt sig paa Klingstrup i Fyn, at betale sine Skatte-

restancer i Køge, ialt 44 Rdl., men Gjønge protesterede mod flere af de anførte Poster, hvorfor Stiftamtmanden tilskrev Magistraten i Køge, at Sagen fik bero, indtil Gjønge vendte tilbage. Gjønge kom dog ikke mere til Køge. 7. November 1735 erhvervede han Stiftamtmandens Bevilling til, at hans Fuldmægtig *Jens Bondorff* „maatte procedere og Folks Sager udi hans Principals Fraværelse udføre“.

Heller ikke paa Fyn holdt Gjønge sig i Skindet.

1734 klagede *Søren Borring* i Odense over, at Gjønge paa Bytinget i Svendborg 22. Februar havde talt skammelige Ord om afgangne Etatsraad Scheel og hans Arvinger og dumdristig skrevet imod en mellem Parterne afsagt Højesteretsdom „og paastaaet dens Underkendelse“, hvorfor Kommissionsdommeren havde givet Arvingerne Regres. Som Følge heraf rekvirerede Borring 11. September 1734 Arrest paa Gjønges Person og begærede paa Arvingernes Vegne en Kommissionsdomstol nedsat over Gjønge. 28. September indstillede Conseillet, at Borrings Ansøgning bevilgedes; men denne Sag skal vi iøvrigt ikke komme nærmere ind paa her.

1737 boede Gjønge i Ribe, idet han 13. August fik Amtets Resolution paa af faa beskikket en Sættedommer paa Ribe Byting. Iøvrigt har han næppe forbedret sig, siden vi sidst hørte om ham, thi 22. November 1737 klagede Amtet i en Indberetning til Kongen over, at Gjønge havde forhalet en Sag ved at vente i 9 Uger med at indgive sin Replik.

I Ribe blev han Grundejer, thi i Skiftet efter ham nævnes, at han ejede et Hus i Grønnegade, vurderet til 500 Rdl., men iøvrigt er der næppe stort at fortælle om ham før hans Død, der indtraf i Dagningen

16. August 1742. Han var da kun 43 Aar gammel. Skiftet, der begyndte samme Dag, sluttedes først 29. September Aaret efter, og det er navnlig det, vi her skal beskæftige os med paa Grund af de ingenlunde uinteressante Oplysninger, som det giver om Gjønges Liv i Aarene 1738—42, uden at vi dog kan gaa i Enkeltheder.

Skiftet fylder 34 Foliosider i Skifteprotokollen, men 14 af disse Sider optages af en hel Dagbog over Tildragelserne i Husholdningen i de nævnte Aar.

Dog først et Par Ord om Boets Tilstand og dets Effekter.

Gjønge, der logerede hos *Anne Gertrud*, sal. By-skriver *Søren Nielsen Lunds* Enke, efterlod sig et meget righoldigt Bibliotek, væsenligst indeholdende theologiske, juridiske og historiske Værker, dog mest theologiske, saavel paa Latin som paa Tysk og Dansk, og navnlig har han haft Forkærlighed for Ligprædikener. En 4—5 Bøger, som Gjønge havde laant af Borgere i Ribe, tilbageleveredes af Boet til Ejermændene. Gjønge skyldte ved sin Død 39 Rdl. i Bøder til Justitskassen, 20 Rdl. i Bøder til Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn og 12 Rdlr. i Lejermaalsbøde for et med en Pige *Cathrine Jørgensdatter* begaaet Lejermaal. Boet opregner 68 forskellige Pakker juridiske Dokumenter, hvoriblandt Nr. 46: Procurator Gjønge som Kammeradvocat-Fuldmægtig contra Orgelbygger *Carl Friderich*. Gjønge havde købt en Del Bøger og noget Løsøre paa Biskop *Anchersens* Auktion, men dette var ikke betalt. Gjønges eget Løsøre indbragte ved Auktionen 218 Rdl. 3 M., og Gaarden i Grønnegade 666 Rdl., ialt saaledes 884 Rdl. 3 M. Efter at der forlods var udbetalt forskellige Beløb, var der til Rest 48 Rdl.

2 M. 13 Sk., der udbetaltes pro quota til de resterende Fordringer, der udgjorde ikke mindre end 929 Rdl. 4 M. 10 Sk.

Boets væsenligste Fordring fremkom fra *Anne Gertrud Lund*, hos hvem Giønge som omtalt logerede. Hendes Opgørelse, der er dateret 18. Maj 1743, omfattede dels alt, hvad hun i Tiden fra 2. Juli 1738 til Giønges Død havde indkøbt til ham væsenligst af fransk Vin og Brændevin, ialt for 813 Rdl. 4 Sk., dels hvad hun i Tiden fra 2. Februar 1737 til hans Død havde modtaget af ham til Dækning af sine Udlæg. Denne Del af Opgørelsen androg 566 Rdl. 2 M. 1 Sk., og der var saaledes et ikke ganske ringe Deficit i hendes Favør. Hele Opgørelsen fylder som sagt 14 Foliosider, men, vel at mærke, dobbeltspaltede. Hun synes i udstrakt Grad at have fungeret som hans Kasse-mester, idet hun ofte har lagt Penge ud for ham ogsaa i hans Forretningssager, hvad efterfølgende Uddrag af Opgørelsen vil vise.

„1741 den 31. Januar betalte jeg efter Mr. Giønge hans Ordre til Herman Christensen, for han var ude med en Proclama angaaende Hr. Adam Thillerups Stervboe: 2 Rdl.

Samme Tiid bekom Mr. Giønge af mig i Penge 6 Sk.

Samme Dag bekom Mr. Giønge af mig 12 Sk.

10. Februar bekom han af mig 6 Sk.

21. Februar betalte jeg paa hans Vegne til Skredderen Jens Gravmand 1 Mk.

Dend samme Dag bekom hand selv til $\frac{1}{2}$ Bog Papir 6 Sk.

26. Februar for Salvelade paa Apotecket til Mr. Giønge betalte jeg 4 Sk.

3. Marts bekom hand af mig 10 Sk.

6. Marts udlagde jeg for ham til 1 Stk. stemplet Papir 6 Sk.

21. Marts efter Mr. Giønge hans Ordre betalte jeg til Andreas Kirkebye for hand kiørte med Merret (Merete?) af Rømøe 4 M.

15. April efter Mr. Giønge hans Ordre betalte jeg til Hans Bertelsen Kønigshoug for hand var paa Rømøe 8 Sk.

23. April bekom hand af mig 1 M.

27. April var Friderich Schøt i Farup med en Brev for Mr. Giønge, som jeg gav efter Ordre 4 Sk.

25. Maj leverede jeg hannem til en Stk. stemplet Papir, som blev sent til Niels Mortensen i Farup 1 M. 8 Sk.

Den samme Tid udlagde jeg for $\frac{1}{2}$ \mathcal{R} Pudder og Pomade 5 Sk.¹

Anne Cathrine Parykmagers for hendes Umage 4 Sk.“

Aaret slutter med følgende Anførsler:

„Fra den 1. Januar og til den 31. December lod jeg hente efter Mr. Giønge hans Ordre Vin og Brændevin efter Regning: 52 Rdl. 13 Sk.

Nok for Kost, Kammer, Seng, Ild og Lys Aaret igennem, nemlig 50 (!) Uger à 2 Rdl. = 100 Rdl.“

Aaret slutter med et Regningsbeløb paa 159 Rdl. 1 M. 10 Sk. Den endelige Opgørelse for Aaret 1741 viser, at hun har faaet betalt 129 Rdl. 2 M. 2 Sk., og dette har hun Aaret igennem faaet i Smaabeløb; en enkelt Gang, da Giønge aabenbart har været særlig velbeslaaet, har hun faaet 4 Rdl., nogle enkelte Gange 1 eller 2 Rdl., langt overvejende dog i mindre Beløb, mest 6, 8 eller 10 Sk.

Hvad der imidlertid mest tiltrækker sig Opmærk-

¹ Denne Udgift kommer igen 20. December samme Aar.

somheden ved Opgørelserne, er Regnskabet over indkøbte Spirituosa, navnlig da der ofte i dette er indflettet Bemærkninger om, hvem Giønge har drukket sammen med. Regnskabet er særlig i de sidste Aar af hans Levetid omfangsrigt. Det synes, som Trangen til Drikkevarer er steget i de senere Aar. Regnskabet over indkøbt Brændevin og Vin for Aaret 1741 fylder $8\frac{1}{2}$ Foliospalte, saa det vil blive for langt at gengive det. Lad os blot som Prøve se paa en enkelt Maaned, f. Eks. Juli.

1. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. 1 M. 10 Sk. 2. Juli: 1 Pot Vin og 1 Pot Brændevin. 1 M. 4 Sk. 3. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Vin. 7 Sk. 7. Juli: 1 Pot Brændevin. 6 Sk. 8. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. 1 M. 10 Sk. 9. Juli: 1 Pot Vin. 12 Sk. 10. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. 1 M. 10 Sk. 12. Juli: 1 Pot Brændevin. 6 Sk. 14. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. 1 M. 1 Sk. 15. Juli: 1 Pot Vin. 14 Sk. 16. Juli: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og $\frac{1}{2}$ Pot Vin. 1 M. 3 Sk. 17. Juli: 1 Pot Vin og 1 Pæl Brændevin. 1 M. 4 Sk. 18. Juli: 1 Pot Vin og 1 Pæl Brændevin. 1 M. 4 Sk. o. s. fr., o. s. fr. Dag efter Dag. Det er vist tilstrækkeligt med denne Prøve.

Lad os nu se paa Gæsterne det første Halvaar i 1741 og samtidig bemærke, hvad der blev købt ind af Drikkevarer ved hver Lejlighed.

„18. Januar: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin, $\frac{1}{2}$ Pot Vin og 1 Pæl Brændevin. Thi Raadmand Schultz, Organisten og andre vare her dend gandske Dag.

25. Januar: 1 Pot Brændevin og $\frac{1}{2}$ Pot Vin. Thi Schultz, Bjørnsen og andre vare her dend Dag, Morgen og Aften.

20. Februar: 1 Pæl Brændevin, $\frac{1}{2}$ Pot Vin og

1 Pot Vin. Thi Mr. Anchersen og Niels Mortensen var her.

25. Februar: 1 Pæl Brændevin og 2 Potter Vin. Thi Mr. Anchersen, Niels Mortensen og Hesseldahl var her.

26. Februar: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. Thi Raadmand Schultz var her og blev at spise.

27. Februar: 1 Pæl Brændevin. Dend Tiid Schultz og Niels Mortensen var her. $\frac{1}{2}$ Pot Vin og 1 Pot Vin, thi her var fremmede hos ham samme Dag mod Aften. $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin. Thi Hr. Ruderique, Andreas Hansen af Scherrebeck og andre fremmede var her.

14. Marts: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 2 Potter Vin. Thi Hr. Grundahl og andre var her at spise til Middag. Samme Dag mod Aften 3 Potter Vin, thi Hr. Grundahl, Hesseldahl og andre var her at spise til Aften.

1. April: $\frac{1}{2}$ Pot Vin, 1 Pæl Brændevin og 2 Potter Vin. Thi her var 2 fremmede Mænd fra Søndén, saa og Organisten.

4. April: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin. Thi Schultz, Organisten og andre var her.

15. April: 1 Pæl Brændevin, $\frac{1}{2}$ Pot Vin og 2 Potter Vin. Samme Dag 2 Potter Rødvin og Sukker. Thi her var Auktion paa Huset.

17. April: $\frac{1}{2}$ Pot Vin og 1 Pot Vin. Thi Hr. Meller og Hesseldahl var her. Samme Dag imod Aften 2 Potter Vin. Thi Forvalter Clausen fra Trøyborg og Mr. Andreasen var her.

23. April: 2 Potter Vin. Thi Degnen og hans Kone af Rømøe var her at spise til Middag.

28. April: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin, 1 Pot Vin og 1 Pot Rødvin. Thi Cancellieraad Lund var her.

3. Maj: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin, 1 Pot Vin og 1 Pot Vin. Thi Mr. Meller var her.

16. Maj: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 2 Potter Vin til Middag, thi Hr. Ruderique og hans Kieriste samt Niels Mortensen var her at spise.

2. Juni om Morgenen loed jeg hente paa Apoteket Mastix Acquevit, thi her var en fremmed Capitain fra Fridericia hos ham. Samme Dag 1 Pæl Brændevin og 1 Pot Vin.

3. Juni: 1 Pot Brændevin og til Middag 3 Potter Vin. Thi Capitainen af Fridericia var her at spise og saa reiste han og Gjønge, da Kl. var 4 paa Eftermiddagen hen til Niels Mortensen i Farup og da blev hentet 2 Potter Vin, som han fik med. Og de kom her igen samme Aften Kl. 8.

9. Juni: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin, 1 Pot Vin og endnu 1 Pot Vin. Thi Capitainen af Fridericia og Niels Mortensen var her.

10. Juni: $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin og 1 Pot Vin. Thi Hr. Schultz og andre var her.

21. Juni: 1 Pot Vin, 1 Pæl Brændevin og 1 Pot Vin til Middag, thi Hr. Neve af Rømøe og Niels Mortensen var her.“

Og saaledes fortsættes Aaret igennem med rigelige Indkøb af vaade Varer. Da Gjønge fik en Kakkellovn sat op i Oktober, hvilket Arbejde varede i tre Dage, fik „Muurmanden“ hver Dag for 7 Sk. dansk Brændevin.

I Juledagene 1741 købtes der følgende Drikkevarer:
„24. December: 1 Pot Vin, 1 Pot Brændevin og 2 Potter Vin. Endnu blev 1 Pot Vin skienket bort til de forkomne.

25. December: 1 Pot Vin og $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin.

26. December: 2 Potter Vin og 1 Pæl Brændevin.“

Gjønge har saaledes næppe tørstet i den glade Juletid, og noget bedre at varme sig paa end en Pot

Vin har han ikke kunnet tænke sig at give de forkomne.

Af prominente Gæster hos Giønge i Tiden fra Nytaar til hans Død i August skal blot nævnes: Ridefoged Mr. Anchersen og Lieutenant Kalnein; det bemærkes, at disse kun var der for at drikke The. Der nævnes intet om berusende Drikke. Madam Bøgvad af Scherrebeck og hendes Broder; de fik dog „The med videre“. Borgmester Grundahl fra Kolding, Præsten af Brøndum, Hr. Henrich Horneman, Hr. Brochdorff, Hr. Ruderique af Scherrebeck, Raadmand Rahr, Ms. Dethlefsen fra Ballum, Hr. Christen fra Aaberg, Kancelliraad Lund og Ms. Windfeld.

„5. Maj kom Giønge hjem og havde en Advokat med sig fra København ved Navn Wollman (d. e. Erik Wallmann) og en anden ved Navn Falckenberg. De sad nesten den hele Nat over; til Lys, Pibe og Tobak betalte jeg 4 Sk. 6. Maj 1 Pot Brændevin og 3 Potter Vin til Middag. Thi Wollman og Falckenberg de komme her begge igien til at dricke Thee; Brændevin og at spise sammen. 1 Pæl Brændevin. Thi denne Wollmann han sad her den ganske Nat igennem, drack Øl og røgte Tobak, saa der gik Lys og alt til. 7. Maj: 1 Pot Vin og Tobak og Piber for 3 Sk. Thi de var her alle igen forsamlede.“ — Derefter er Wallmann og Falckenberg formentlig rejst, thi der høres ikke mere om dem i Regnskabet.

4. August købes der for sidste Gang Spiritus til Giønge, nemlig 1 Pot Vin og $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin. Formentlig er han den samme Dag eller Dagen efter blevet syg, og hans spiritusforgiftede Legeme har ikke haft Trang til mere af den Slags.

Men foruden at Giønge havde bekommet alt det

ovenfor omtalte Spiritus, indleverede Apoteker Ostermann i Boet en Regning paa 108 Rdl. 6 Sk., hvoraf et forholdsvis stort Beløb angik indkøbt Alkohol, og et Par andre Vinhandlerregninger findes ogsaa i Boet.

Madam Lund har været en taalmodig Husbestyrerinde. Hun lagde ikke blot ud for ham i levende Live; ogsaa hans Begravelse bekostede hun med 36 Rdl. 2 M., og hun har ganske givet været en fortrinlig Regnskabsfører.

For Bøderne til Justitskassen og Frelsers Kirke samt Lejermaalsbøden gjordes Kancelliraad Lunds Enke ansvarlig. Apoteker Ostermanns nævnte Regning paa 108 Rdl. og et Par andre mindre Regninger, ialt 130 Rdl., nedskreves til — 2 Rdl.

At Giønge har været en elendig Betaler, ses bedst af, at der i Boet foreligger en ikke betalt Regning paa 210 Rdl. fra Apotekeren i Køge.
